

SALUT

Les llistes d'espera que vulneren drets: dependència i discapacitat a les Terres de l'Ebre

A les Terres de l'Ebre, el dret a la dependència i a la discapacitat s'està convertint en una espera interminable. I esperar, quan parlem de persones grans, persones amb discapacitat o famílies que necessiten suport urgent, no és una simple qüestió administrativa: és una vulneració de drets fonamentals.

Quan Junts, amb la consellera Cervera, vam impulsar una racionalització dels procediments, els terminis de valoració van experimentar una reducció perceptible i van millorar respecte a l'herència de terminis molt llargs amb la situació anterior.

En els darrers mesos, el termini mitjà per a la valoració de la depen-

dència a les Terres de l'Ebre ha passat de 8 mesos a 10 mesos. En el cas de la discapacitat, l'espera ja frega límits absolutament inacceptables: de 20 mesos s'ha passat a 22 mesos. Gairebé dos anys. Aquest fet confirma que, després d'un període en què es van escurçar terminis, novament estan creixent, i l'administració està prenent decisions que, en lloc de millorar les llistes d'espera, les allarguen encara més. Tot això, paradoxalment, mentre el Govern anuncia millores del sistema.

Les Terres de l'Ebre no només no milloren, sinó que retrocedeixen, i el Govern no pot normalitzar esperes de gairebé dos anys per a un dret reconegut per llei.

La dependència i la discapacitat no són favors ni ajuts discrecionals. Són drets subjectius, reconeguts per llei, que obliguen l'administració a garantir una valoració en termini raonable, amb seguretat jurídica i amb respecte a la dignitat de les persones.

Quan una persona dependent espera deu mesos per ser valorada, no només perd temps: perd autonomia, qualitat de vida i, sovint, salut. Quan una persona amb discapacitat espera gairebé dos anys, es queda fora de recursos educatius, laborals, socials i sanitaris que depenen directament d'aquella resolució administrativa.

Darrere de cada expedient hi ha

una família que esgota estalvis, cuidadors que es cremen, persones que veuen com el sistema arriba tard. Massa tard.

Davant aquesta realitat, el Govern té el deure de donar explicacions clares i assumibles. No n'hi ha prou amb anunciar plans genèrics o millores futures mentre, sobre el territori, els terminis continuen allargant-se.

Per això, cal preguntar-se obertament què pensa fer al respecte el Govern socialista, responsable directe de garantir aquests drets.

El temps també és una forma de justícia.

Quan l'administració triga, el dret s'afebleix. Quan el dret s'afebleix, la

Irene Negre i Estorach
diputada de Junts

desigualtat creix. I quan això passa de manera sostinguda en un territori, no estem davant d'un problema puntual, sinó d'un fracàs de les polítiques públiques.

Des de les Terres de l'Ebre i arreu del País, on molts veuen com esperes administratives creixen en lloc de reduir-se, no demanem privilegis. Exigim drets efectius, en temps i forma.

ARQUITECTURA

L'arquitecte Francisco Mora Berenguer: aniversari per a una recuperació

Devots del vagareig urbà més impenitent, ens abandonem als elegants aparadors comercials del primer eixample urbà de València. El traçat planificat dels seus carrers ortogonals s'imposa al nostre caminar erràtic i ens condueix cap a un majestuós edifici de maó rogenc, orlat amb iconografia inspirada en els productes de l'horta valenciana, el qual ocupa una illa sencera i, amb la seva presència, il·lumina l'entorn com si fos un fanal monumental erigit en honor del bon gust i de la mercaderia ben exhibida. S'acosta l'hora blava i, atrets pel seu caràcter obert i pel bigarrat assortiment humà que el travessa, accedim, doncs, al modernista Mercat de Colom (1914-1917). A les barres dels bars que s'arreceren sota la particular secció basilical d'aquest equipament, la cervesa —autòctona i torrada— raja juganera dels lluents tiradors i va tenyint de coure i somriure els rostres dels passejants que han decidit cloure la jornada sota aquesta modèlica arquitectura de ferro que, d'uns anys ençà, reuneix les noves generacions de paradistes, diversos locals de restauració i, en el seu profund subsol, incorpora tres plantes de pàrquing. Darrere d'aquests benestants exemples d'urbanisme i d'edificació —eixample residencial i mercat d'abastiments— s'hi amaga un excel·lent professional de l'arquitectura. Es tracta de Francisco Mora Berenguer (Sagunt,

1875-Cabanes, 1961), l'arquitecte que, sense arribar a ocupar en sentit estricte el càrrec de tècnic municipal, és una de les figures clau del modernisme i de la forma urbana de la València del primer terç del segle XX.

Un cop més, l'eficàcia dels aniversaris i dels nombres rodons ha propiciat una exposició inexcusable des de feia temps. Amb motiu del 150è aniversari del naixement de l'esmentat arquitecte, la Sala d'Exposicions de l'Ajuntament de València acull, fins al 31 de maig d'enguany, la retrospectiva "La València de Francisco Mora, arquitecte i urbanista 1875-1961", comissariada per l'arquitecte Enrique Martínez i per David Sánchez, professor d'Història de l'Art. Minuciosos plànols acompanyats d'esborranys, aquarel·les, fotografies, maquetes i objec-

tes personals s'agrupen en cinc sales temàtiques i, de forma atraient, donen compte de l'esplèndida obra i del primmirat procés de projecte seguit per l'arquitecte saguntí al llarg d'una prolífica trajectòria vital truncada, al cap de 85 anys, per un tràgic accident de trànsit. L'exhaustiva i meritòria documentació que aporta l'esmentada mostra passa, però, de puntetes per un episodi que vincula el reivindicat arquitecte amb les Terres de l'Ebre. Cal recordar que un Mora Berenguer acabat de llicenciar (agost de 1898) ocupava, amb només 24 anys, el càrrec d'arquitecte municipal de Gandesa, primer, i immediatament després, de Tortosa. Corria l'any 1899 i en aquesta segona població, tan plena de pretensions com de limitacions pressupostàries, ben poca obra municipal va poder executar. En els pocs mesos

de la seva etapa tortosina, va deixar redactat el projecte de 152 nínxols de cementiri, una obra tan modesta com necessària que el seu successor en el càrrec, el gaudià Abril i Guanyabens, no dubtà a fer-se seva amb aquella naturalitat amb què alguns s'apropien d'un paraigua oblidat en un cafè. Les condicions d'aquí no li eren gens favorables i, malgrat haver ocupat la plaça municipal en una segona i fugaç oportunitat, Francisco Mora no trigaria a emprendre la fugida —o l'ascens— cap a una València delerosa de modernitat i progrés, tan aviat com va aconseguir per oposició el càrrec municipal d'arquitecte del seu Pla d'Eixample. És des d'aquella València expectant i bullent que don Paco Mora —així volia ser anomenat— desplegarà la seva sensibilitat artística i farà esclatar, com un foc d'artifici meticulosament calculat, el seu talent arquitectònic en obres que embelliran la capital del Túria: el Palau de l'Exposició Regional, l'Asil de Sant Joan de Déu, la casa Gómez, la casa Noguera, la casa Suay i altres enlluernadores joies residencials, totes elles marcades pel modernisme català après durant els seus anys de formació a Barcelona. A més de la seva activitat projectual, Mora exercí un paper destacat en institucions culturals i professionals. Fou president del Cercle de Belles Arts el 1930 i, el 1934, assumí la presidència del Consell Superior dels Col·legis

Antoni López Dauffi
arquitecte i arxiver del COAC-Ebre

d'Arquitectes d'Espanya.

Del tot recomanable és aquesta exposició i, encara més, la visita al benaurat mercat de Colom el qual, des de la seva afortunada restauració del 2003, ha esdevingut icona identitària de València, si és que no ho era ja abans. Llevat d'honroses excepcions, no s'acostuma a reconèixer la tasca sostinguda i decisiva d'aquells arquitectes, municipals o no, que s'han atrafegat perquè en sorgeixi cultura, prosperitat i bellesa d'aquest gran invent, habitualment atribuït a Caïm, que anomenem ciutat. Des d'una Tortosa gasiva amb els seus arquitectes històrics, felicito amb efusió els responsables d'aquesta mostra-homenatge que arriba com una resplendor de justícia arquitectònica —tardana però benvinguda— tot rescatant de l'oblit l'il·lustre arquitecte que tant s'esforçà a transformar, amb entusiasme festiu, la ciutat coronada pel ratpenat.

